

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Полтавський державний аграрний університет

Кафедра обліку і оподаткування

**«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ
В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН»**

**Збірник наукових праць VIII Всеукраїнської науково-
практичної конференції**

ПОЛТАВА 2025

Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін:
Збірник наукових праць VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції
(30 жовтня 2025 р., м. Полтава) / Полтавський державний аграрний університет.
Полтава: ПДАУ, 2025. Т. 2. 921 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Голова організаційного комітету: КАНЦЕДАЛ НАТАЛІЯ – к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Секретар організаційного комітету: ЛЕГА ОЛЬГА – к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Члени організаційного комітету:

ГНАТИШИН ЛЮДМИЛА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, м. Львів

ДУБІНІНА МАРИНА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування Миколаївського національного аграрного університету

ЗОРЯ ОЛЕКСІЙ - д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

КОБЄЛЄВА ТЕТЯНА – д.е.н., професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

ЛПЄСЬКИЙ РОМАН - к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

ПЕРЕРВА ПЕТРО - д.е.н., професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

ЄРШОВА НАТАЛІЯ – д.е.н., професор, професор кафедри обліку і фінансів Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

СЛАВКОВА ОЛЕНА - д.е.н., професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Сумського національного аграрного університету

СУК ПЕТРО - д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»

БЕЗКРОВНИЙ ОЛЕКСАНДР – декан факультету обліку та фінансів, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

ГУБАРИК ОЛЬГА - к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою, Дніпровського державного аграрно-економічного університету

ПРИЙДАК ТЕТЯНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

ПРОКОПИШИН ОКСАНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

ЯЛОВЕГА ЛЮДМИЛА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

© Автори, 2025

© Кафедра обліку і оподаткування, 2025

© Полтавський державний аграрний університет, 2025

ЗУБ ВІКТОРІЯ, здобувач вищої освіти

Науковий керівник – **ПРИЙДАК ТЕТЯНА**, к.е.н., доцент,

Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ, ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ТА ЗНАЧЕННЯ

Облікова політика є невід’ємною складовою системи бухгалтерського обліку будь-якого підприємства. Вона являє собою сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності відповідно до вимог чинного законодавства. Її суть полягає у забезпеченні єдності підходів до здійснення облікових процедур, визначенні способів оцінки активів, зобов’язань, доходів і витрат, а також порядку узагальнення фінансової інформації у звітності. Саме облікова політика створює основу для достовірного відображення фінансового стану та результатів діяльності підприємства, формуючи інформаційну базу для управління.

Облікова політика – це офіційно затверджений документ, у якому визначаються правила, прийоми та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності. Кожне підприємство має право самостійно обирати ті методи обліку, що передбачені законодавством і найбільше відповідають його організаційним, фінансовим та галузевим особливостям.

До змісту облікової політики входить визначення методів оцінки запасів (наприклад, за середньозваженою собівартістю або методом ФІФО), способів нарахування амортизації основних засобів і нематеріальних активів, правил обліку витрат і доходів, методики створення резервів і забезпечень, порядку обліку курсових різниць та інвентаризації активів і зобов’язань. У ній також визначаються форма ведення обліку, структура бухгалтерії, розподіл обов’язків між працівниками та система внутрішнього контролю [1].

Процес формування облікової політики передбачає кілька етапів:

1. Визначення потреб підприємства – аналіз організаційної структури, галузевих особливостей, масштабів діяльності та обсягів облікової інформації.

2. Вибір допустимих методів обліку – підприємство обирає серед варіантів, передбачених законодавством, ті, що відповідають його економічним інтересам і забезпечують достовірність даних.

3. Оформлення наказу про облікову політику – документ затверджується керівником підприємства, містить розділи щодо організації обліку, принципів, методів оцінки, складу звітності.

4. Впровадження в практику – усі працівники бухгалтерської служби мають керуватися положеннями облікової політики у щоденній роботі.

Розробка облікової політики здійснюється головним бухгалтером або фінансовим директором за участі керівництва підприємства. Її зміст повинен бути узгоджений із вимогами національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) або міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ).

Формування та реалізація облікової політики ґрунтується на основних принципах бухгалтерського обліку, зокрема таких як автономність підприємства, безперервність діяльності, послідовність застосування методів, обачність, превалювання сутності над формою, періодичність та єдиний грошовий вимірник. Дотримання цих принципів забезпечує достовірність і повноту фінансової інформації.

Значення облікової політики для підприємства є надзвичайно важливим. Вона виконує інформаційну, регламентуючу, контрольну, аналітичну та управлінську функції, забезпечує надання достовірних даних керівництву, інвесторам, кредиторам і державним органам.

Облікова політика створює чіткі правила ведення обліку, що зменшує ризики помилок і порушень, сприяє внутрішньому контролю за використанням ресурсів, є основою для фінансового аналізу та прийняття управлінських рішень.

Саме через облікову політику реалізується зв'язок між обліковими даними і системою управління підприємством, адже достовірна інформація є передумовою ефективного планування, прогнозування та оцінки результатів діяльності.

Облікова політика безпосередньо впливає на фінансові результати підприємства. Вибір методів обліку запасів чи амортизації, способів визнання доходів і витрат може змінювати величину прибутку, собівартість продукції та суму податків до сплати.

Підприємство має право змінювати облікову політику лише у визначених випадках:

- при зміні законодавства;
- при переході на інші стандарти обліку;
- якщо нові методи забезпечують достовірніше відображення фінансового стану.

Будь-які зміни мають бути документально оформлені, обґрунтовані та розкриті у примітках до фінансової звітності, що забезпечує прозорість і порівнянність показників між періодами.

Головним документом, який закріплює облікову політику, є наказ про її затвердження. У ньому зазначаються мета, завдання й принципи організації обліку, структура бухгалтерської служби, порядок обліку основних засобів, запасів, розрахунків, доходів, витрат і фінансових результатів. Також визначається система внутрішнього контролю та форми первинних документів, що застосовуються на підприємстві.

Наказ підписується керівником підприємства і вводиться в дію з початку нового звітного року. У великих компаніях облікова політика може бути оформлена як внутрішній стандарт або положення, що регулює всі облікові процеси.

Облікова політика має практичне значення для кожного підприємства: вона забезпечує сталість облікових процедур, підвищує ефективність управління завдяки формуванню якісної інформаційної бази, допомагає

контролювати витрати та виявляти резерви зниження собівартості.

Крім того, правильно сформована облікова політика гарантує дотримання законодавчих норм і мінімізує фінансові ризики, що особливо важливо в умовах нестабільності економічного середовища [2].

Отже, облікова політика – це не просто технічний документ, а стратегічний інструмент управління, який визначає загальні принципи й конкретні методи ведення бухгалтерського обліку, забезпечує узгодженість дій усіх працівників облікової служби та створює підґрунтя для ефективного функціонування фінансової системи підприємства [3].

Її правильне формування і застосування гарантують достовірність, повноту та об'єктивність облікової інформації, сприяють досягненню стратегічних цілей, підвищенню ефективності управління, фінансової стійкості та конкурентоспроможності бізнесу.

Список використаних джерел

1. Бугинець Ф. Ф. Облікова політика підприємства : монографія. Житомир : Рута, 2018.
2. Правдюк Н. Л., Коваль Л. В., Коваль О. В. Облікова політика підприємства : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2020.
3. Лега О. В., Прийдак Т. Б., Яловега Л. В., Єрмолаєва М. В., Сіренко О. В. Облікова політика та податкові ризики: сучасні рішення для бізнесу. Актуальні питання економічних наук. 2025. № 9. URL: <https://tinyurl.com/ywep3dva>.

Наукове видання

«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН»

Збірник матеріалів VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції

30 жовтня 2025 р.

м. Полтава

Відповідальна за випуск, головний редактор:

ЛЕГА ОЛЬГА, к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування

Комп'ютерна верстка:

ЛЕГА ОЛЬГА, УЛЬЗУТУЄВА АЛІНА, ШАБАТЬКО АННА

*Матеріали представлені в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей. Всі матеріали перевірено на оригінальність тексту на онлайн сервісах пошуку плагіату. До публікації приймалися тези, в яких відсоток авторського тексту становить не менше 65 %.

